

**Dissertatio medica inauguralis, de rheumatismo acuto ... / Eruditorum
exameni subjicit Georgius Hungerford.**

Contributors

Hungerford, George.
University of Edinburgh.

Publication/Creation

Edinburgi : Excudebant C. Steward et socii, Academiae typographi, 1801.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/eq3ptv5j>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

6

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
RHEUMATISMO ACUTO;

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
EX Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GEORGII BAIRD, SS.T.P.
ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON
AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI Consensu;
Et NOBILISSIMAE FACULTATIS MEDICAE Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit
GEORGIUS HUNGERFORD,
HIBERNUS,

SOCIET. REG. PHYS. EDIN. SOC.

Ad diem 12. Sept. horâ locoque solitis.

Principiis obsta, sero medicina paratur. Hor.

EDINBURGI:
EXCUDEBANT C. STEWART ET SOCIJ,
ACADEMIAE TYPOGRAPHI.

M DCCC I.

ANDREAE DUNCAN, M.D.

INSTIT. MED. IN ACAD. EDINB.

PROFESSORI,

AUD MINUS OB SCIENTIAM MEDICAM,

QUAM IN OMNES BRUVOLUNTIAM

QUAE DIU CONCIVIBUS SUI

AG HUMANO GENERI

(UTILES SINT)

Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

FOR ALL ANIMAL TESTIMONIAM

OB BENEFICIA MAXIMA

AB ILLO ACCIPTA

D. D. D.

AUCTOR

EDINBURGH

ANDREAS DUNCAN, M.D.

ACADEMIAE TYRONE

M. DCCC.

ANDREAE DUNCAN, M.D.

INSTIT. MED. IN ACAD. EDINB.

PROFESSORI,

AUD MINUS OB SCIENTIAM MEDICAM,

QUAM IN OMNES BENEVOLENTIAM

(QUAE DIU CONCIVIBUS SUIS

AC HUMANO GENERI

UTILES SINT!)

CELEBERRIMO,

DISSERTATIONEM HANC,

EXIGUUM QUAMVIS SINCERUM

GRATI ANIMI TESTIMONIUM,

OB BENEFICIA MAXIMA

AB ILLO ACCEPTA,

D. D. D.

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

RHEUMATISMO ACUTO.

AUCTORE GEORGIO HUNGERFORD.

RHEUMATISMUS ACUTUS a Culleno vi-
ro clarissimo sic definitur.

“ Morbus ab externa, et plerumque evidente,
“ causa; pyrexia; dolor circa articulos, muscu-
“ lorum tractum sequens, genua et reliquos
“ majores, potius quam pedum, vel manuum,
“ articulos, infestans, calore externo auctus. ”

A

HIS.

HISTORIA MORBI.

Rheumatismus acutus eos, qui in regionibus frigidis habitant, sæpissimè aggreditur; et illis tempestatibus, quando magnae subitaeque coeli mutationes occurrunt, praesertim accidit; nam in plagis ubi frigus calorse intensiora et diurniora sunt, rariùs apparet. Hic morbus tempore autumnali vernoque plerumque accidit; sed nulli, prae caeteris, anni tempori proprius est. Rheumatismus utrumque sexum, saepiùs autem muliebrem, adurit. Unumquodque temperamentum hujus morbi accessioni patet: sed sanguineum, magis quam caetera, invadere solet. Impuberes et senes rarò, morbo plectuntur; homines verò a pubertate ad annum vitae trigesimum quintum, vel etiam quadragesimum, plerumque infestat.

Rheumatismus solitis pyrexiae signis plerumque incipit. Aeger primo lassitudine et languore

guore afficitur. Corporis extremitates pallefcunt et torpent. Sensus frigoris fecundum fpinam dorfi defcendit, et tandem cum horrore ad reliquum corpus propagatur. Haec figna brevi poftca excipiunt calor, fitis, inquietudo, anxietas in praecordiis, cibique cujufcunq; faftidium. Lingua admodum ficca, et albida, fit. Pulsus jam frequens, plenus, ac durus, refpiratio difficilis, eft. Febre ingravefcente, vultus rubefcit, atque cutis valdè arida fit; fupervenitque dolor capitis et vertigo. Cum figna pyrexiae diem unum alterumve perftiterint, variae corporis partes, praefertim articuli majores, humeri, fcilicet, genua, et haud rarò carpi, dolore acuto, afficiuntur. Manus, pedes, atque digiti rarò patiuntur. Dolores interdum in variis corporis partibus prius fentiuntur, quàm figna pyrexiae appareant.

In quibusdam Rheumatifmi exemplis, unì folùm parti adhaeret dolor; fed faepiùs plures fimul occupat: tamen unum artum, quàm caeteros, violentius cruciat. Dolor tractum mufculorum

colorum sequens ab uno artu ad alium transit, et a musculis in articulum laborantem agentibus multum augetur.

Pyrexia, quae hunc morbum comitatur, unoquoque die sub vesperem ingravescit; noctuque, quo tempore dolores augetur, vehementissima est.

Artibus aliquandiu dolore affectis superveniunt tumor ruborque; et pars dolens omnia phlegmones genuinae indicia exhibet. Sudor partialis hunc morbum ferè comitatur; qui primo morbi stadio erumpit; sed rarè copiosus vel criticus est. Urina per totum morbi decursum parca est et colorata. Morbi principio nullum sedimenti deponit; sed sub ejus finem sedimentum lateritium in vasi imo demittitur. Quod quamvis accidit non semper crisis sequitur; nam etiam postquam sedimentum in urina apparuerit, morbus saepe diu perstat. In Rheumatismo sanguis tuni-
cam

cam coriaceam plerumque exhibet; alvusque dura est.

Quamvis inflammatio violenta partis cujusdam adfit, hic morbus rarissimè suppuratione, nunquam forsan gangraena, vel scirrho terminatur; plerumque resolutione finitur. Aliquando in vaginas tendinum effunditur liquor glutinosus, pellucidus, qui sensu fluctuationis stipatur, quae facilè percipienda est: saepissimè tamen resorbetur. Illustris Storcke exempla multa suppuratione terminata se vidisse affirmat: abscessus tamen aliquid peculiare habuisse videntur. Rheumatismus acutus in chronicum saepe definit; praesertim cùm neglectus, vel malè curatus, sit. Interdum, sed rariùs, in Paralyfin transit. Sunt qui hunc morbum in ventriculum, aliaque viscera interdum introverti, opinantur; sed harum partium affectiones ad Podagram, quàm Rheumatismum, magis pertinere videntur. Rarò exitio est. Si in hominibus phthificis accidit, saepe mortem secum adferre

adferre videtur; num verò res ita sese habeat, necne, non liquidò constat.

CAUSAE REMOTAE.

Hae causae in praedisponentes, et occasionales, vel excitantes, à medicis dividuntur; et Gregorius noster, in elegantissimo suo libro De Medicina Theoretica eas sic describit.

“ *Causa praedisponens* est illa quae corpus
 “ tantùm morbo opportunum reddit; scilicet
 “ ut, admotâ causâ excitante, in morbum inci-
 “ dat. ”

“ *Causa demum occasionalis vel excitans* est
 “ ea quae, in corpore jam proclivi factò, mor-
 “ bum excitat. ”

Causae praedisponentes Rheumatismi acuti variae sunt. Homines sanguineo, atque pleno corporis habitu praeditos saepiùs adoritur. Hoc temperamentum

temperamentum scilicet plenum, inducunt otiosum vitae genus, diaeta lautior, atque nutriens, somnus nimis protractus, evacuationes solitae suppressae, ut perspirationis, et mensium; unde mulieres, saepius quam viri, hoc morbo afficiuntur. Huc pertinet sanguinis periodica detractio omissa, vel profluvia solita cessantia. Libido, omniaque ea quae corpus debilitant, homines ad hunc morbum magis proclives reddunt. Praeter has causas, morbis acutis corpori debilitato vel irritabili, supervenientibus, Rheumatismo obnoxium saepe redditur.

CAUSAE EXCITANTES.

Quoniam in iis terrae regionibus, et tempestatibus, ubi subitae et frequentes coeli mutationes occurrunt, potissimum grassatur Rheumatismus; vicissitudines frigoris, et caloris, pro causis hujus excitantibus, habendas, manifestum est: nam in plagis, ubi frigus, calorve, intensiora et diuturniora, sunt, et in iis regionibus, in quibus

quibus vim suam praecipuè exerunt, gelu diu perstante, rariùs occurrere observatur. Hunc morbum praeterea inducit frigus ad corpus nimis applicatum; veluti vestimenta humida, &c. praesertim si corpus eodem tempore plus solito calidum sit; nam tunc temporis systematis irritabilitas, admodùm augetur, et impressionibus a frigore corpori impertitis, magis obnoxia evadit.

CAUSA PROXIMA.

Quandam fluidorum conditionem, ut lentorem, seu sanguinis visciditatem, causam Rheumatismi acuti proximam nonnulli duxerunt. Alii a fluidorum acrimonia eam derivârunt. Has opiniones plenè refutavit Illustrissimus Cullenus, qui opinatur, vasorum extremorum spasmus liberum sanguinis cursum ita prohibere, ut vasorum partis affectae actio, et sanguinis impetus necessario multùm adaugeantur. Porro, vires medicatrices naturae ad pyrexiam progredi,

gredi, quâ vasorum constrictio sanguinisque congestio debellantur. Ad hoc, in Rheumatismo fibras musculares præter naturam rigidas fieri. Hæcce phaenomenorum explicatio maximè mihi arridet, et argumentationis vim ex emeticorum in febrilibus administratione valdè comprobata judico, nam Corporis superficies morbo arida et aspera reddita, horum actione mollis et madida fit, *nempe*, remotione Spasmi quo antea tenebatur.

DIAGNOSIS.

Morbi præcipui, quos inter et Rheumatismum acutum, ulla ferè intercedit similitudo, sunt Podagra, Lues venerea, et Scorbutus. Si autem signa horum propria attentè considerentur; discrimina vera, quae inter eos, et Rheumatismum, intercedunt, sine magna difficultate reperientur. Rheumatismo acuto maximam similitudinem habet Podagra; tamen satis facilè

discernendi sunt: nam in multis rebus minimè obscuris discrepant. Primum discrimen praebent causae unde proficiantur. Rheumatismus ab externa et plerumque evidente causa, frigore, nempe et humiditate, oritur. Contrà, partium internarum praecipuè ventriculi, quaedam affectiones, ut concoctio prava, flatu, eructationes acidae, aliquando insipidae, cum variis functionum debilitatarum signis, morbum articulare praecedunt. Haec paroxysmo accedente evanescent, et vigor insolitus functionibus universis diffunditur, tonusque totius systematis multùm adaugetur. Temperamentum plethoricum Rheumatismo praecipuè obnoxium est, et homines eo vitae stadio, in quo omnes functiones, tam animales, quam vitales, summo vigore fruuntur, hic morbus adoritur. Podagra, contrà, homines sanguineo temperamento praeditos, vel qui annum aetatis trigesimum non praeterierunt, rarò adoritur. Rheumatismus non periodicè revertitur. Podagra certos circuitos habet. Viros, et mulieres tentat Rheumatismus;

sed

sed saepius posteriores; hoc negligentiae earum tribuendum est, dum menses fluunt; quo tempore systemata feminina a causis occasionalibus facillimè afficiuntur. Sexus amabilis priusquam menstrua cessent, podagrae plerumque immunis est. Rheumatismus artus majores, rarissimè minores, et saepiùs superiores, quàm inferiores, occupat; et ab uno loco ad alium migrare mirum in modum propendet: sed locum, unde dolor transfertur ad alium, minus levari; quàm in Podagra, memorabile est. Notatu quoque dignum videtur; Rheumatismum aliquando tam latè diffundi, ut aeger, quae pars maximè doleat, nesciat. Podagra contrà articulos minores, inferioresque, adoritur; et saepe in uno loco, ut pollice pedis, sedem figit. Eodem modo ac Podagra, suum locum mutat, articulum alterius lateris similem petit; sed Rheumatismus potissimum ad aliam corporis extremitatem transit.

LUES VENEREA.

Rheumatismum a Lue venerea, sic distinguere possumus; in Syphilitide in ossium solidissimorum centris plerumque sentiuntur dolores; scilicet in calvariae, juncturarum, propriis, ut tibia, et in iis quae nodis, et exostosi, saepe afficiuntur. Non ossa, sed ligamenta, et aponeuroses musculorum tendinosae, in Rheumatismo praecipuè tentantur. In lue venerea dolores sedem profundiorum habere videntur: alia signa praeterea naturam morbi planè monstrantia dolores plerumque comitantur, et aliquando praecedunt.

SCOR-

SCORBUTUS.

Maculae in partibus corporis variis, oris gra-
veolentia, gingivae spongiosae fanguinem à pres-
sura minima effundentes, et haemorrhagiae fre-
quentes, Scorbutum, à Rheumatismo fati dif-
tinguunt.

PROGNOSIS.

Rheumatismum acutum rarò lethalem esse,
experientia fati docet: exempla tamen fuerunt,
quae hunc morbum interdum exitium afferre,
planè ostendunt: sed haec aliquo alio morbo
immedicabili Phthisi, nempe Typho, vel aliis
affectionibus periculosis, stipata sunt. Rheuma-
tismus acutus medicamentis non facilè cedit;
et quum negligatur, vel imperitè tractetur, in
chronicum saepe definit, Anchylofin, vel Paraly-

fin

fin immedicabilem. Quidam Rheumatismum aliquando infestare pulmonem, vel caput, atque sic aegrum protinus de medio tolli, affirmant; superveniente Apoplexiâ, vel Pneumoniâ. Sed haec exempla infausta, potius ad Podagram pertinere videntur. Rheumatismus accedens facilè supprimitur; sed per longum tempus indies ingravescit, praesertim, si aeger multùm debilitatus, et morbus diu productus, fuerit; quibus in exemplis, sententiam de morbi eventu, ferre cavendum est. Cum hominem aetatis florentis, vel alioquin sanum, adoriatur, prognosis fausta, idoneis medicaminibus initio morbi administratis.

RATIO CURANDI.

Ex supra scriptis Rheumatismum acutum ad Phlegmasias pertinere, fatis constat; eo igitur urgente, proclivitas totius corporis ad inflammationem insolita est, cum constrictione vasorum

rum

rum partium affectarum spasmodica. Hinc consilia curationis tria sunt.

I. Impetum sanguinis, tam in toto corpore, quam in partibus affectis, diminuere.

II. Constrictionem vasorum spasmodicam tollere.

III. Nimiam corporis totius mobilitatem compefcere.

I. Ad consilium primum absolvendum, missio sanguinis, et victus idoneus, omnibus aliis remediis longè antecellere videntur. Morbo igitur incipiente, sanguis copiosè detrahendus. Quo amplior vena est, et citius ex ea fluit sanguis, eo plus commodi accipit aegrotus. Apud omnes, qui exercent medicinam, convenit, uncias paucas, sic missas, multo magis proficere, quàm quantitatem quadruplicem, lentè, et quasi guttatim, fluentem. Horis duodecim elapsis, si pyrexia,

rexia, aliaque signa, adhuc urgeant, ad alteram detractionem confugiendum. Quoniam nulla norma certa dari potest; sequentia ritè considerata, quoties sanguinem, et quantum ejus, mittere oportet aliquantulum demonstrabunt; pulsus, dolor, fexus, temperamentum, vires, atque aegri plenitudo, usum hujus evacuationis frequentiore, vel rariore indicant. Quamvis omnis missio sanguinis ad hunc morbum sublevandum adeo est proclivis; tamen ne justo copiosius, et saepius, adhibeatur, cavendum; nam hujus exinanitionis usus nimis diuturnus horrenda mala creare solet, summam nempe debilitatem, morbum hydropicum, Rheumatismum chronicum, &c. Cum tantum sanguinis e venis emissum sit, quantum sufficiat, tum ad evacuationes topicales, haud sine fructu decurrere possimus; quae corpori multo minus, quàm detractiones generales, nocere solent. Si rubor, et tumor partium laborantium adsunt, sanguis ex his locis missus plurimum prodest. Hoc consilio

confilio hirudines, et cucurbitulae cum ferro, partibus admotae, multùm juvant.

Medicamenta cathartica. Purgatio alvi, quippe quae corpus violenter deplet, primo intuitu, quam maximè convenire videtur; sed propter magnum dolorem motu concitatum, non benè respondet. Eodem tempore, neceffe est alvum modicè solutam fervare, ut nullum irritationis ab indurato stercore in Recto oriatur. Hoc faciliè praestabunt, enemata refrigerantia, fales neutrales modicâ quantitate sumpti, manna, pulpa tamarindorum, cassia, et similia.

Regimen antiphlogisticum. Hoc diligenter adhibendum est. Cibum ex regno animali petitus, qui magis minúsve alkalescens, et stimulanus est, nequaquam adhibendus. In cuius locum subeat diaeta vegetabilis. Latices omnes aromatici, spirituosi, et fermentati, vitandi sunt: et decoctum avenaceum, decoctum hordeaceum, &c. solummodo concedenda.

Refrigerantia. Haec primo consilio quoque accommodantur: horum acida utilissima sunt, et vegetabilia aliis antecellunt; praesertim satis diluta, et sic in ventriculum recepta; nimium sanguinis impetum diminuunt; calorem sitimque compescunt; alvum emolliunt; et urinam saepe movent.

Sales medii. Hi magnâ vi refrigeranti dotantur: motus cordis arteriarumque regulares, et tardiores reddunt: totum corpus frigidius efficiunt, spasmus superficiei tollunt, et diaphoresin tenuem concitant. Impetu sanguinis ab his remediis minuto, quaenam ad alia consilia accommodentur nunc considerabimus.

II. *Constrictionem vasorum spasmodicam tollere.* Huic consilio sudorifica maximè conveniunt. Evacuationibus suprâ praeceptis factis, et per has, aliaque remedia, quorum mentionem fecimus, diathesi phlogisticâ, vel ex toto sublatâ, vel minutâ; sudatio ad Rheumatismum alleviandum

viandum accommodatissima invenitur. Tamen medicamentis minimè stimulantibus moveatur, et hoc tempore quam minimum caloris excitetur. Remedium tutissimum, et efficacissimum, est pulvis ipecacuanhae compositus, dosi gr. x. vel xii. administratus, et, si opus fuerit, tertiâ quaque horâ, repetendus, donec sudor profluxerit. Medicamentum sic administratum, nauseam rarò movet, et ferè semper, fomentis eodem tempore applicatis, ad extrema inferiora causâ relaxandi optatum effectum habet. Sudore provocato, julapii salini ζ i. tertiâ quaque horâ, vel haustus diaphoreticus, cum aliquanto tincturae opii, omni nocte datâ, si necesse fit, ad sudorem movendum, et dolores levandos conferunt. Hoc modo sudor viginti quatuor horas, pro re nata, servari potest; verum quamdiu servandus sit, ab aegri circumstantiis multùm pendet. Detur pulvis manè, quoniam et aegrotus et eum curantes noctu in somnum incidere solent; adeo ut potio ei ritè suppeditari nequeat, sine qua sudor frustrâ provocatur.

Sudore fluente, ingerantur diluentia omnia, praefertim quae minimè stimulant. Tegatur aeger indusio laneo.

Emetica. Plena vomitio non concitanda est, quod agitatio inde oriunda morbum graviolem efficere periclitatur. Dosibus, quae nauseam lenissimam faciant, tutò dari possint; nam ita administrata diaphoresin movendo, signa febrilia compescunt; et plerumque alvum solutam servant. Antimonium tartarisatum omnibus medicamentis, quae talem edunt effectum, anteponendum est.

Antispasmodica. Horum optimum est opium; sed vi pyrexiae nondum sublatâ, cautè adhibendum: adjunctum vino antimoniali, vel ipecacuanhae, potentiùs, efficaciusque, agit, et ita tutò dari possit.

Epispastica. In hoc morbo epispastica multùm profunt, si applicentur priusquam signa febrilia

febrilia increfcant; fed quando urget pyrexia, et vagantur dolores, parùm profunt.

III. *Nimiam corporis totius mobilitatem compescere.* Quamvis necesse est confiliis duobus prioribus animum intendere, tertium fortaffe ad acutum Rheumatifmum penitus depellendum, et chronicum occurrendum maximè neceffarium eft. Cum duo confilia priora impleta fint; morbum ftatum fuum diuturniorem attigiffe, affirmari potefl; quoniam accessionibus Rheumatifmi chronici multùm favet. Poftquam ad confilium primum, et fecundum, animum applicavimus; et tantum fanguinis detractionis, atque fudationis, adhibuimus, quantum fignorum febris remiffionem efficiat, et dolorem multùm levet, aegrotus nunc veftimenta induat, et lecto fuperincumbat, vel femet aliter a frigoris effectibus defendat. Sudatione finitâ, brevi pofttea defcendat in frigidarium. In aquam fe praecipitem dejiciat. Si hoc ingratum fit, quivis alius lavandi modus adhiberi potefl; et

caput

caput humerique primùm madefacienda sunt. Statim cum è frigidario emerfit, vestimenta lana induat. Si ad sudorem proclivitas se ostendit, modicè promovenda. Utatur aeger frigidario omni mane in novem decemve dies continuos. Cum commoda frigidae lavationis, hoc in exemplo, à viribus ejus tonicis, et astringentibus, et aliquanto fortasse potestatis sedantis in vasa superficiei edito, proficiscantur; aegrotum in frigidario per spatium duorum triumve horae minorum, se continere oportet; plus minus prout vires, affectiones respirationis spasmodicae, status pulsus, perferant.

A tempore, quo frigidarium adhibeatur, proderunt cinchona officinalis, aliaque tonica medicamenta. Et sic, consilium tertium atque postremum optimè implendum.

F I N I S.

CORRIGENDA.

In titulo — *Pro medicina paratur.* Hor. *lege* medicina paratur. Ovid.

Pag. 7. lin. 12. *pro* obnoxium sæpe, *lege* obnoxium id sæpe.

— 8. — 8. *pro* a frigore corpori impertitis magis obnoxia, *lege* a frigore impertitis magis obnoxium corpus.

— 9. — 6. *pro* febrilibus, *lege* febribus.

— 22. — 4. *pro* promovenda, *lege* promovendus.

DISSERTATIO MEDICA

DE

EPIDEMIA